

Методичний коментар до перерахунку запасів прямих іноземних інвестицій, врахованих за ціною останньої операції, відповідно до їх ринкової вартості

Відповідно до вимог шостого видання Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції (далі – КПБб, МВФ, 2009) та рекомендацій, викладених в Довіднику зі складання платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції (далі – ДПБб, МВФ, 2014) Національним банком України (далі – НБУ) було вперше здійснено перерахунок запасів прямих іноземних інвестицій, врахованих за ціною останньої операції, за 2010-2016 роки.

1. Мета

Метою здійснення перерахунку запасів прямих іноземних інвестицій (далі – ПІ), врахованих за ціною останньої операції, є необхідність наблизити вартісну оцінку запасів ПІ до реалій ринку відповідно до вимог міжнародних стандартів.

Національний банк України здійснює формування даних щодо потоків та запасів прямих іноземних інвестицій в рамках складання статистики платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції. Основним джерелом для розрахунків є щоквартальні дані державного статистичного спостереження інвестицій зовнішньоекономічної діяльності Держстату України.

З метою відображення інвестицій за ринковою вартістю НБУ здійснював коригування обсягів прямих інвестицій із використанням даних банківської звітності про вартість придбання нерезидентами частини українських банків та підприємств (за ціною останньої операції). Переважно такі коригування відбулись упродовж 2004-2007 років, коли вартість придбання об'єктів інвестування в декілька разів перевищувала їх номінальну вартість. З початку світової фінансової кризи 2008-2009рр. спостерігалось падіння ринкових цін, що призвело до здешевлення активів значної кількості суб'єктів підприємницької діяльності.

За таких умов, відповідно до рекомендацій п.7.17 КПБб, вартість об'єкта у разі її суттєвої зміни на фондовому ринку має бути обов'язково переглянута. Зокрема, у випадку якщо остання операція була здійснена більше одного року тому, варто застосовувати альтернативні методи оцінки (п.А4.47 ДПБб).

Чим частіше проводиться переоцінка вартості активів і зобов'язань, тим ближче буде оціночна вартість до ринкової. Дані, що не переоцінюються протягом декількох років, можуть недостатньо точно відображати ринкову вартість (п.7.16(e), КПБб, МВФ, 2009).

Однак перегляд вартісної оцінки зазначених об'єктів не здійснювався.

2. Джерела інформації

Переоцінка ПІ базується на:

- даних державної установи «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» та «Першої фондової торгової системи» (ПФТС) щодо кількості акцій у власності інвестора-нерезидента у статутному капіталі підприємства-резидента;
- даних котирувань акцій за даними ПФТС та/або Української фінансової біржі;

- даних офіційного курсу гривні до долара США.

3. Об'єкти переоцінки

До переліку об'єктів переоцінки запасів ПІІ увійшли ключові лістингові підприємства з прямими іноземними інвестиціями (вибірка), а також банки з іноземним капіталом та інші (нелістингові) підприємства прямого інвестування, які були враховані за ціною останньої операції.

До вибірки увійшли підприємства, дані щодо вартості акцій яких наявні в фондовій мережі України, зокрема на сайтах Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України, Першої фондової торгової системи та Української фінансової біржі.

4. Порядок формування НБУ даних щодо ринкової вартості підприємств, що враховувались за ціною останньої операції, та здійснення перерахунку запасів ПІІ.

4.1. Визначення ринкової вартості лістингових підприємств (за вибіркою) було здійснено НБУ на основі котирувань акцій на ПФТС та Українській фондовій біржі (у дол. США). Вартість прямих інвестицій цієї групи підприємств становила близько 70% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій, врахованих за ціною останньої операції.

Для банків з іноземним капіталом та підприємств, що не котируються на фондовій біржі, відповідно до рекомендацій МВФ, було обрано метод обліку за балансовою вартістю (див. п.7.16(е), КПБб, МВФ, 2009).

4.2. Перерахунок запасів ПІІ було здійснено за період 2010–2016 роки.

Інформація про ринкову вартість підприємств надана Держстату для перегляду статистичних даних про прямі інвестиції за вищезазначені періоди.

Починаючи з 2017 року переоцінка вартості ключових лістингових підприємств буде здійснюватися НБУ на щоквартальній основі та відповідно враховуватись у результатах державного статистичного спостереження інвестицій зовнішньоекономічної діяльності Держстату.

5. Перелік методичних матеріалів

- Керівництво з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції, шосте видання (BPM6 Manual, IMF, 2009 р.);
- Довідник зі складання платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції (BPM6 Compilation Guide, IMF, 2014);
- Еталонне визначення прямих іноземних інвестицій, 4-те видання (ОЕСР, 2008).